

KARYS

EINA SYKĮ SAVAITĖJE

Kaina: 3 mėn. 75 centai. Atskiro numerio 5 centai.

Adresas: Kaunas, Laisvės Alėja 12 Nr. «Kario» Redakcija. Telef. 90 Nr.

43 (179) Nr.

Kaunas, 1922 m. spalio mėn. 26 diena.

IV metai.

Politikos sukūry.

Pastaraisiais laikais mes taip papratome prie visokių perversmių ir staigumų, kad nustojame kreipti ypatingos dėmes bet kokiam įvykiui — tiek valstybės, tiek visuomenės gyvenime. Paskutinis toks valstybės gyvenimo žymus įvykis — tai Lloyd'o Georg'o atsistatydinimas. Tas atsistatydinimas įvyko taip staiga, taip netikėtai, kad tiesiog nesinori tikėti tai žiniai.

Mes ypačiai gerai esame pažinę Lloydą George'ą iš neseniai buvusios Genujos konferencijos. Ten Anglų premjeras pasireiškė visoje savo diplomatinėje galybėje. Tik jo takto ir gilaus proto dėka konferencija, galima sakyti, visą laiką ir laikėsi. Toje konferencijoje prityręs genialis diplomatas teikė sveikų ekonomijos būdų iškrykusiems pasaulio santykiams sureguliuoti. Ir nors Genujos konferencijos konkretūs vaisiai buvo labai maži, tačiau jos reikšmė vis dėlto, reikia pasakyti, turėjo didelės svarbos: tai buvo paskatinimo akstinas tolesnei pasaulio santvarkai vykdyti ir bendros pasaulio politikos ryškesnis atvaizdavimas.

Toliau Lloyd'o Georg'o vardas yra mums žinomas iš paskutinių Vokietijų ir Antantros derybų. Čia Lloyd George'ui ypačiai daug teko pasidaruoti, kol jis sulaukė savo draugus santarvininkus nuo katastrofingų žygių.

Tačiau bendros politinės aplinkybės susidėjo taip, kad Lloyd George'as nebegalėjo toliau pasilikti premjeru. Koalicionis kabinetas, kurį buvo jis sudaręs, turėjo užleisti vietą konservatinei partijai, kuri pastatė Bonar Law'o kandidatūrą L. George'o vietai.

Iš visa ko numanu, kad nauja Anglijos valdžia bus artimesnė Poincare politikai. Tuo būdu Vokiečiai bus vėl labiau spaudžiami ir ekonominiai alinami. Tāt jau atsiliėpė ekonominiame gyvenime staigiu vokiečių markės kritimu.

Šiaip ar taip Lloyd George'o pasitraukimas nuo politikos vairo yra įvykis nepaprastai svarbus visai Europai. Tasai įvykis, be abejo, atsiliėps savotiškai ir Lietuvos reikaluose.

Pakekliškis.

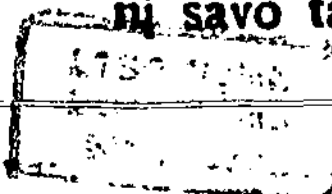
Maironio jubiliejus.

Nėra, tur būt, nė vieno kario, kuriam nebūtų žinomas Maironio vardas. Jo gilios, patriotinės dainos, kuriomis didysis mūsų dainius kėlė kadaise užmirusią Lietuvą, pasiekė ir mūsų kariuomenę — ir ji šiandien, žygiuodama pulkų pulkais, kartoja Maironio pranašingus žodžius.

Maironis (kun.prof. Jonas Mačiulis) gimė 1862 m. spalio 21 d. Vadinasi, šiomis dienomis jam sukako lygiai 60 metų. Sekmadienį, š. m. spalio 22 d., 5 val. po pietų, mūsų gerbiamas jubilias apsilankė Karo Muzėjuje.

Susirinkusi prie puolamai Muzėjuje žmonių minia, prieš pat atvažiuojant Maironiui, kaip tik buvo sustojusi prieš jo paveikslą, kur buvo aiškinama Maironio reikšmė Lietuvai ir čia pat paskelbta, kad tuojau laukiama jo atvykstant.

Susirinkusiu vardu jubiliatą pasveikino generolas Nagevičius; savo kalboje jis pažymėjo, kad Karo Muzėjus pakvietė gerbiamą jubiliatą į Karo Muzėjų, apie tat niekur neskelbdamas ir nieko specialiai nekviėdamas, kad tokiu būdu vaizdingiau jam parodytu, jog mūsų kultūros laipsnis tiek jau yra pakylėjęs ir kitų dainių dėka, kad priepuolamai surinktoje liaudyje galima rasti susidomėjimo ne tik nepriklausomybės obalsiais, bet ir poezijos meile. Tas matyt iš to, kad daugelis iš susiriukusių, patikrintomis žiniomis, yra skaitę Maironį, o daug yra mokančių jo eilių atmintinai. „Kiek mums, sakė Muzėjaus Organizatorius, yra šiandien malonu matyti gerbiamą Maironį savo tarpe, tiek ir jam tur būt yra malonu, kad

Nepriklausomoje Lietuvoje laisva liaudis su savo po-
etu, pračities ir kruvinos kovos paminklų akyvaizdo-
je, po kasdieninių vargų ir rūpesčių, su džiaugsmu
čion atėjo dvasios poilsio valandėlei.

Karštas valio iš visų krūtinų galingai suskambė-
to sveikinant ir linkint jubiliatui ilgiausių metų. Po
buvusio Muzėjuje koncerto sveikino jubilialą dar at-
vykęs kiek vėliau Kariuomenės Vadas, kuris nurodė
savo prikalboje, kad Maironis yra gimęs didžiausio

rusų žiaurumo ir mūsų tautos slėgimo gadynėje ir
gavęs prakilnusią Dievo dovaną, poezijos talentą, sė-
kmingai sunaudojo savo gabumus mūsų tautos atva-
davimui.

Maironis kalbėjo du kartu, labai nuoširdžiai svei-
kindamas liaudį, kariuomenę, jos vadus ir tuos, kurie
prisidėjo prie Muzėjaus steigimo.

Po to Maironis dalyvavo vėliavos nuleidimo iš-
kilmėse ir varpų muzikos lydymas iškeliavo namo.

Karo naujienos.

Aviacija Anglijoje.

Aviacijos ministerija pradėjo statyti „Fainey
Aviation Co“ dirbtuvėse kelis milžiniškus orlaivus
įvairiems tikslams; vieni jų skiriami kariuomenės
pervežimui. Šitie orlaiviai galės pakelti 24 karei-
vius su apginklavimu ir kulkosvaidžiais. Kiti bus
paskirti keleivių ir oro linijų eksploatacijai ir galės
kelti iki 25 keleivių su bagažu. Pagaliau trečias
orlaivio tipas turės vardą „Torpedoplan“. Tie or-
laiviai bus paskirti padedamajai laivyno kovai, ir
jų greitumas sieks 200 kilometrų per valandą; jie tu-
rės kelis labai stiprius motorus ir bus apginkluoti
keliais kulkosvaidžiais ir viena mina, sveriančia
1500 kg.

Panašus torpedoplanas gali visai netikėtai nu-
sileisti į marias ir išleisti miną į priešo laivą, pa-
skui greit pakilti, nelaukdamas išleistos minos rezulta-
tų. Toks torpedoplanas galės paskandinti stipriausį
šių laikų drednautą. Jis gali būti vartojamas ir lau-
ko stiprumoms puliti.

Turėdamas bazę Didžiosios Britanijos vakarų
krašte, torpedoplanas, ištikus karui, gali išlekti į vi-
durį Atlanto vandenyno, atakuoti prieš šarvuotį ir
tuojau grįžti atgal į savo bazę.

Visos šių aparatų statymo smulkmenos laiko-
mos yra Anglijos vyriausybės didžiausioje pa-
slapyje.

Atidarymas didžiausios pasaulyje bevielio tele- grafo stoties.

Š. m. rugpiučio 7 d. buvo atidaryta stipriausia
pasaulyje bevielio telegrafo stotis Saint-Aseise, ne-
tolt Meliuno, Prancūzijoje. Ji turi 17 stiebų 250
metrų aukštumo.

Sios stoties mašinos duos 700 amperų stipru-
mo elektros srovę. Naujai pastatyta stotis keturis
kartus stipresnė už ligišiolinę milžinišką stotį. Toje
stotyje galima bus perdavinėti vienu kartu penkias
ar šešias telegramas į visokius kraštus.

Per minutę galima bus perduoti daugiau kaip
600 žodžių, per valandą 30.000 žodžių ir apie 1.000.000
per dieną.

Stotis bus paskirta susisiekimui daugiausia su
Pietų ir Šiaurės Amerika, Indija, Kinais ir Japonija.

B. B.

B. Zetkūnas.

Dėduko pypkė.

Graži — oi, kokia graži dėduko pypkė!

Mažas Juozelis glosto ją savo rankutėm ir
džiaugiasi: „Gliazi“. Pypkės kandiklis žibančio juo-
do kaulo — tokio švelnaus švelnaus. Riestas ilgas
kaklas išpintas iš lanksčių odos dirželių. O pypkės
galvelė! Kažin, ar kur rastum tokią pypkės galve-
lę. Gražiai išdažinėta, keturkampė, iškila barzdele, ji
rudai nudažyta ir kaip veidrodis blizga. Bet visų gra-
žiausia tai pypkės kepuraitė. Ji tikriausio plienė ir
spindi kaip saulė. Joje yra ir skylelių, tokių gražių,
kaip žvaigždės.

Tačiau neilgai Juozelis džiaugiasi pypke. Prieina
dėdukas, paima ją ir atsisėdęs pradeda krapštyti. Iš-
siima iš kišenės didelę mašną ir atrišęs traukia iš jos
žiupsnį tabokos ir kemša pypkę.

— Na, Juozuk, ar uždegsi man pypkę? — kla-
sia šypdamasis dėdukas.

Uždegsiu... — sako Juozukas ir tiesia rankutę
pypkės.

— Tai še, įkišk vieną žarijėlę ir atnešk man. Tik,
žiūrėk, nenusidėk rankutės.

Juozelis jau nebeklauso, ką sako dėdukas. Įsitvė-
ręs pypkę abiem rankutėm, jis tekinas bėga prie
pečiaus. Pribėgęs, žiūri į ugnelę — bijosi.

— Kodėl gi neimi ugnelės? klausia dėdukas.

— Kad kalšta, — susirūpinęs sako Juozelis.

— Na, palauk, kad nemoki vienas, degsime abu.
Ir dėdukas keliasi nuo suolo, deda mašną ant
stalo ir eina padėti anukui pypkės degti. Juozukas
žiūri į pypkę ir į einantį dėduką ir laukia — kaip čia
dabar juodu tą pypkę degs.

— Laiky, Juozel, stipriau pypkę — liepia dėdu-
kas: kad iškris tau iš rankelių su žarija, dar troba už-
sidegs.

Juozelis kimba abiem rankutėm į pypkę: viena į
kandiklį, antra į kaklelį. Laukia. Taip baisu, kad pyp-
kė neiškristų iš rankų dėdukui bededant ugnį. Ims ir
sudegs visa troba!

Dėdukas kiša ranką į pečių, ištraukia maža žariją

Pulkų bibliotekos.

Prie dabartinio karo išsivystymo neatsiras, tur būt, tokių, kurie nepripažintų didelės karo knygų reikšmės karo mokslui.

Visiems aišku, kad karininkams reikia pažinti karo literatūra, ja domėtis ir ją sekti.

Bet sekti literatūrai reikia pirkinėtis karų knygų, išsirašinėti karo žurnalų. Kiekvienas karys negali to padaryti patsai vienas, nes jo alga neleidžia skirti daug pinigų brangioms dabar knygoms ir žurnalams.

Tačiau kas neprieinama vienam, prieinama kelioms dešimtims ir iš nedidelių mėnesinių mokesnių galima būtų lengvai sudaryti kapitalas pulkų bibliotekoms.

Iškyla klausimas, kas išsirašinėti, kas pirkti?

Iš žurnalų būtinai mūsų „Kari“, „Mūsų Žinyną“ ir vokiečių „Militär—Wochenblatt“. Galima manyti, kad kiekvienoje dalyje atsiras karių, mokančių vokiečių kalbą, kurie noriai supažindintų savo draugus su tuo, kas rašoma vokiečių žurnale. Be to, visai prieinami yra kariuomenei žurnalai vokiečių: „Wissen und Wehr“, „Technik und Wehrmacht“, „Artilleristische Monatschrift“, austrų „Technische Mitteilung“, lenkų „Bellona“, „Saper i Inżynier Wojskowy“. Prancūzų žurnalai tuo tarpu labai brangūs dėl jų aukštos viliutos.

Kas dėl knygų, tai jų reikės išsirašinėti vadovaujantis mūsų ir svetimų karo žurnalų kritika ir bibliografija.

Iš karto galima bus gauti pulko bibliotekai mūsų karo leidinių nedidelį komplektą, ir išsirašyti svarbesnius užsienių leidinius (vokiečių, lenkų, iš dalies latvių).

Kiekvienai atskirai daliai reikia turėti savo karo biblioteką.

Tos bibliotekos tebėra pas mus užuomazgoje.

Švietimo komisijų knygynai čia nepriskaitomi, nes jie skiriami visai kitiems tikslams.

Tuo tarpu armijos padidėjimas sarbyboje ir pasienio tarnyboje neleidžia kalbėti apie sujungtus didesnių miestų knygynus, jie rengti dar ankstoka.

Dalys dažnai kaičiamos, ir jos gailėsis lėšų knygoms, kurių gal neteks nė skaityti.

Tačiau nedidelių, bet gerai parinktų pulko bibliotekų įrengimas — klausimas svarbus ir neatidėliojamas.

Iš karininkų dažnai tenka girdėti „paskaityčiau ka norš iš karo literatūros, bet kur gi jos gauti?“.

Ir tai tiesa! Štai kokia dabar padėtis: dalių karo bibliotekos vos pradamos rengti, centro — Karo Mokslo Skyriaus biblioteka už laryta dėl buto stokos. Atskiras tos bibliotekos skyrius su nauja karo literatūra, kuris gauna daugiau kaip 30 žurnalų, prieinamas labai mažam skaitytojų skaičiui (Aukšt. Karininkų kursų iektoriams, Karo Mokyklos mokytojams, Generalinio Štabo karininkams ir t. t.). Karo Mokyklos ir Aukštųjų karininkų kursų bibliotekos prieinamos tik savo klausytojams ir auklėtiniams.

Tik vienas yra išėjimasis tos padėties, kuris aukščiau nurodytas. Sudaryti karo bibliotekas gali padėti Karo Mokslo Skyrius. Ta pagalba iš pradžių galės būti šitokia: 1) gali būti išskirti pulko bibliotekoms dubletai iš bibliotekos skyriaus, ir 2) turi būti sudarytas „pagrindinis pulkų karininkų bibliotekų kapitalas“. Ateityje, gal būt, pasiseks pasiekti karo bibliotekų darbo centralizacijos, kaip tas padaryta dabar Lenkijoje, kas, žinoma palengvins ir papigins žurnalų ir knygų leidimą ir leis vadovauti iš viršuje bibliotekų sudarymui.

Turėdamas vilties grįžti artimiausioje ateityje prie to svarbaus bendrais bruožais čia pažymėto darbo, labai prašau draugų pulko bibliotekininkų, kur tokių yra, pranešti apie karo bibliotekų sudarymą jų dalyse, o aš visada noringai dalinsiuosi nurodymais bibliotekoms tvarkyti.

Pėst. majoras Ružancovas, Karo Mokslo Skyriaus bibliotekininkas.

ir pradeda ją dėlioti iš vienos rankos į antrą. Juozelis žiūri ir stebisi: kaip to dėduko neužsidega rankos nuo tos žarijos? Kodel dėdukas neverkia: juk skauda, kai laikai rankose degančią žariją.

— Palenk žemiau — liepia rimtai dėdukas,

Juozuko širdelė pradeda smarkiau plakti. Va, dabar jms ir iškris jam pypkė iš rankų. Jis bijosi nuleisti rankas. Kad palenkų pypkę žemiau, Juozukas pritupia.

Dėdukas papūtęs žariją, atsargiai deda ją į pypkę. Įdėjęs, paukšt uždaro kepuraitę.

— O dabar, Juozuk, reikia pypkę įdegti. Čiulptelk truputį!

Juozukas žiūri į dėduką — ar dėdukas juokuoja, ar tiesą sako? Bet dėduko veidas rimtas. Dėdukas laukia. Reikia čiulpti.

Juozukas atsargiai lenkia galvelę žemyn, prie pypkės, apžioja kanduklį ir traukia. Paragavęs kiek dūmų, ima kosėti, akys jam prieina ašarų. Jau nebenori nė pykės — tiesia ją dėdukui.

— Imk. Nenoliu.

Dėdukas juokiasi. Nesiskubindamas paima jis iš anuko pypkę ir įsikiša į burną. Juozelis trimsi kumščiuokais akutes, o paskum, atsipeikėjęs, vėl pradeda

žiūrėti į dėduką. Tuo tarpu dėdukas, taisydamas pirštu žariją, gardžiai čiulpiadūšaudamas tabokos dūmus. Juozelis žiūri į dėduką ir vėl negali suprasti, kaip dėdukas gali išbūti ne ašarojęs ir nekosėjęs čiulpdamas tokią negardžią pypkę.

— E, Juozeli, tai menkas iš tavęs vyras, kad tu ir pypkės bijai — tyčiojasi Juozuku dėdukas.

Juozukas nieko nesako. Jis negali suprasti, kodel kad būtum vyru, turi būtinai čiulpti tokius karčius dūmus.

— Na, kad nenori rūkyti, tai padėsi man tabokos piaustyti — sako dėdukas.

Ir abu — dėdukas ir anukas — eina tabokos lapų. Juozukui tenka nešti visas glėbys tų lapų. Parnešęs, sudeda ant suolo ir žiūri, ką darys dėdukas.

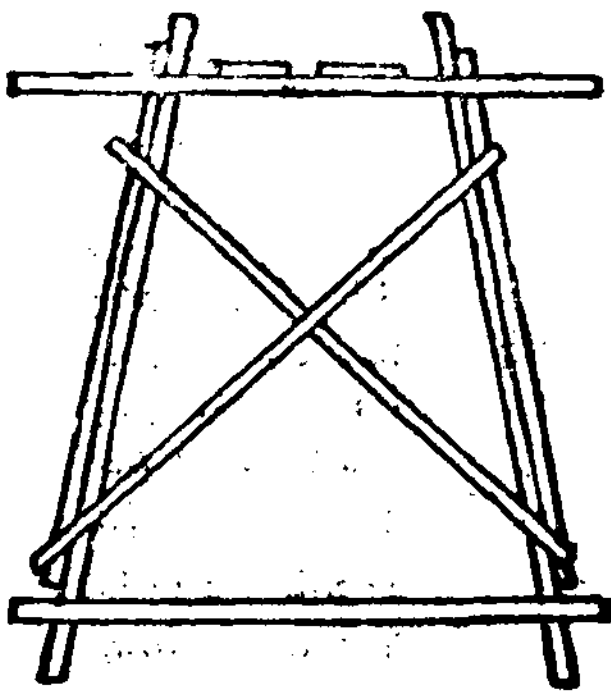
O dėdukas, paėmęs peilį ir gražiai sudėjęs keletą lapų, ima juos piaustyti pasidėjęs ant lentelės. Juozukas mato, kaip iš tų lapų pasidaro taboka — ta pati, kuria paskum dėdukas kemšasi į mašną, o iš mašnos į pypkę.

Kurį laiką Juozukas žiūri į lapus, į supiaustytą taboką ir į dėduko pypkę, kurią jis nesustodamas čiulpia ir kažką maš.

Po kiek laiko Juozukas klausia dėduko labai rim-

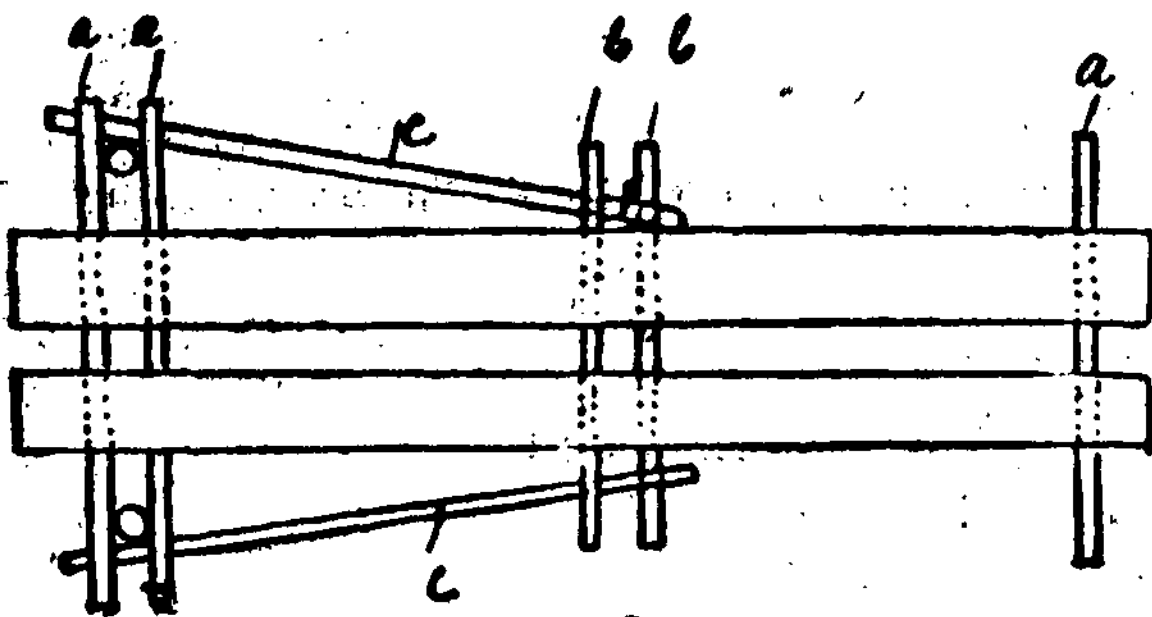
Lengvieji tiltai.

Manevruojant kariuomenei lauke, nedidelims jos dalims tenka eiti ne tik keliais, bet dažnai keltis ir per dideles upes ir perkasu tokiose vietose, kur nėra nei tilto, nei brastų. Tiltų statymas tokiais atsitikimais ant nejudomų ramščių atima daug laiko, reikalauja

Br. 1.

daug specialės medžiagos ir prityrusių darbininkų, o tuos reikalavimus nevisumet galima, patenkinti, pavyzdžiui veikiant žvalgų ar kitai kuriai partijai, susidedančiai iš 2—3 pėstininkų kuopų su kulkosvaidžiais. Zvalgams pirmoje eilėje svarbus lengvas, greitas judesys, ir priėjus prie upelio jiems nėra laiko rinkti medžiagos ir valandomis statyti tiltą, o be tilto per 10—15 mtr. upelio su kulkosvaidžiais nepereisi. Tokiais atsitikimais reikalingas būtų lengvas greitai pastatomas tiltelis, nereikalaujantis specialės me-

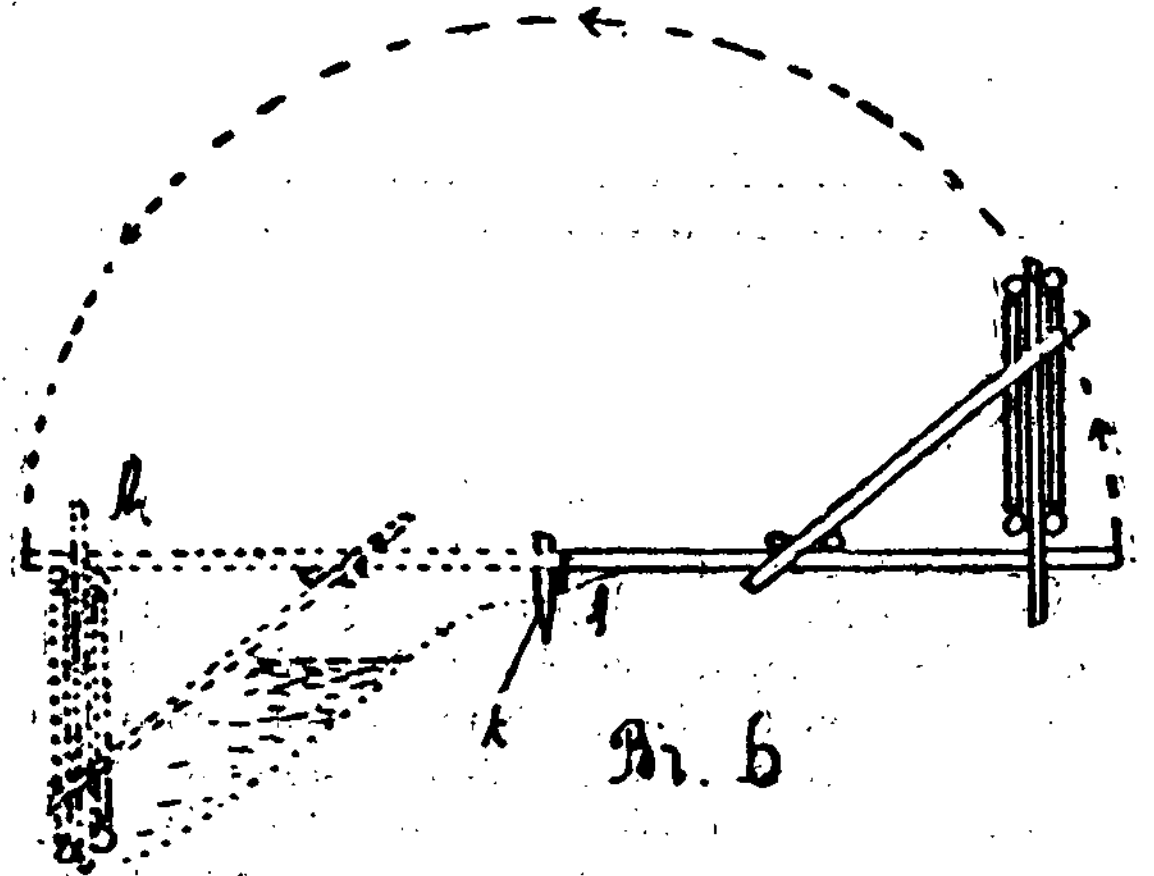
Br. 2.

džiagos. Tiems reikalavimams geriausiai atsako vadinamasis „Bezelerio takas“ (br. 5), kuris nutiesti

galima per kelias minutes. Medžiaga tam tiltui labai paprasta — 5—8 cm. storumo kartys ir lentos 4—6 mtr. ilgumo ir 25—30 cm. platumo.

Sudedamas „Bezelerio takas“ iš atskirų segmentų ožių su dengmenimis (br. 3).

Trapecijos pavidalo ožys sudaromas iš karčių 6—8 cm. storumo, ožio aukštis — 2,50—3,0 (br. 1)

Br. 3.

Dengmuo (br. 2 ir 3) susideda iš dviejų lentų 4—6 mtr. ilgumo, trijų skersainių „a“ 1,5 mtr. ilgumo ir dviejų skersainių lentų sustiprinimui — po 70—80 cm. ilgumo. Skersainiai gali būti paprasti pagaliai 5—7 cm. storumo. Sujungti ir sutvirtinti dengmeniui su ožiu imamos dvi kartys „c“ 3 mtr. ilgumo ir 5—7 cm. p.

Paskutinis dengmuo (br. 4) susideda tik iš dviejų lentų, dviejų skersainių (galuose) po 1,5 mtr. ilgumo ir vieno sustiprinamo skersainio 70 cm. ilgumo. Sustiprinamas skersainis pritvirtinamas prie lentų (dengmens) vidurio.

Visos dalys sukalmos vinimis, bet neturint jų, gali būti surišamos ir viela.

tai, žiūrėdamas į rūkstančią pypkę:

— Ar dėdukui taboka galdu?

— O, man ji saldi kaip cukrainis — atsako dėdukas.

Išgirdęs apie cukrainius, Juozukas neiškenčia neapsilaizęs: jis taip juos mėgsta! Aną dieną mamytė jam parvežė visą dėžutę cukrainių: ai, kokių gardžių cukrainių!

Ir prisiminęs cukrainius, Juozukas šypsosi užmiršęs ir apie dėduko taboką. Staiga:

— Te, iškratyk, Juozel, man pypkę!

Juozukas krūpteli. Dėdukas kiša jam į rankas savo gražią pypkę.

Ir vėl bėga Juozukas — dėduko pypkės kratyti.

* * *

Paseno jau visai dėdukas. Rankos jam ėmė drebt, skys nusilo, nustoję jam ir paukštaliai čiulbė. Vaiskioia dėdukas atširėjęs į lazda — vos paema.

Paseno ir dėduko pypkę Nebėblizga jau jos kadaise tokia graži kepuraitė: ji pajuodavo, įlanko nusi-klabino. Pypkės galvelė buvo sproguši pusiau, ir dėdukas turėjo ją aptraukti viela. Pintas kaklelis daugelyje vietų prakiuro ir suplyšo; reikėjo jis taisyti ir lopyti. O kas svarbiausia — tai kandiklio didžioji pusė visai jau nulūžo.

Nebegražus ir nebetikęs jau dėdukas — nebegraži ir netikusi jau dėduko pypkę.

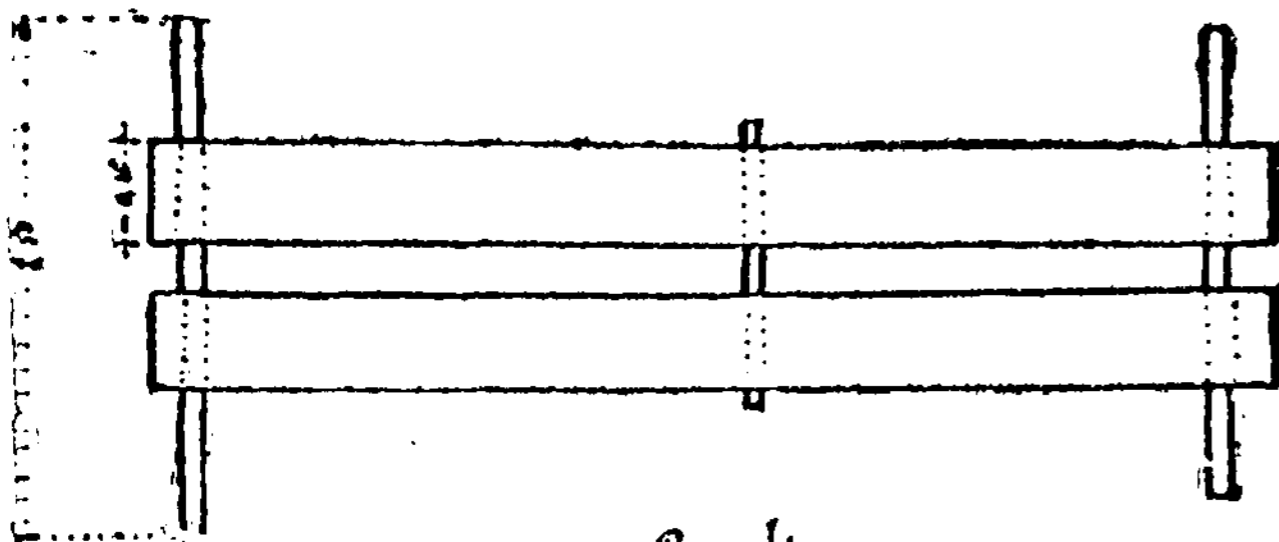
Nebėra jau ir kas dėdukui padeda pypkę uždegti tabokos pripiaustyti. Juozelis išaugo jau didelis, tėvas išsiuntė jį į miestą mokslų eiti, ir pasiliko dėdukas vienas su sena negražia ir nepatogia rūkyti pypke.

Sėdi dėdukas ant suolo, čiulpa savo pypkę ir mąsto. Pro langą žiūri į jį apsiniukęs dangus, ir taip liūdna liūdna dėdukui ant širdies! Prisimena jam jaunosios dienos, kada jis buvo žvalus ir linksmas, prisimena Juozelis, kaip jis degė jam pypkę, kaip trinėsi akutės paragavęs jo liepiamas tabokos dūmų — ir dar liūdniau darosi dėdukui, dar niūresnis atrodo apsiniukęs dangus.

Geistina, kad atskiras dalis — surinktus ožius ir dengmenius — dalys visumet tūrėtų su savimi prirengtas. Tada „Bezelerio tako“ pastatymas yra kelių minučių darbas. Prie ožių dengmens pritvirtinami tik prie upės ištikus reikalui nutiesti tiltai.

Darbo vora „Bezelerio takui“ tiesiti — 1 puskarininkis ir po 2 eilinių darbininkų kiekvienam segmentui. Taip, pavyzdžiui, persikeliant per 15 mtr. platumo upę, tilto pastatymui reikės 1 puskarininkio (viršininko) ir 2.4 (keturi segmentai po 4 mtr.) = 8 eilinių kareivių.

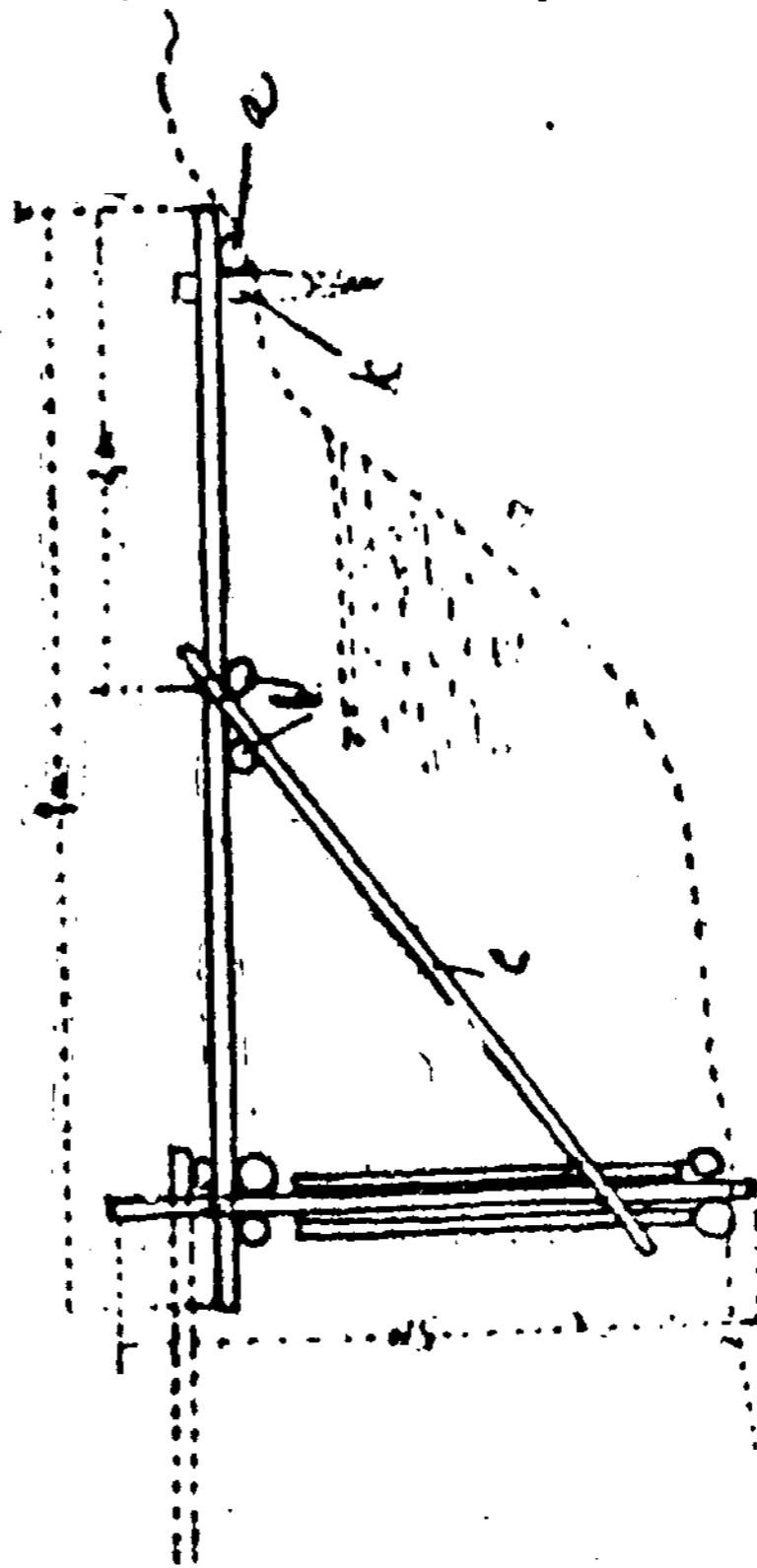
Tiesimo darbas. Priėjus prie upelio, darbinin-

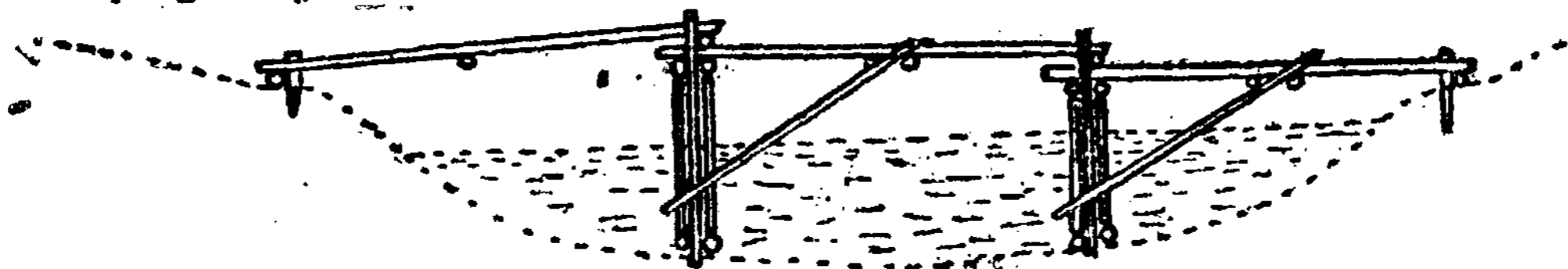
Br. 4.

kaip stipriai pritvirtina dengmenis prie ožių. Paskui paskirsto darbininkus: 1 Nr. ant kranto, 2 ir 3 Nr. Nr. — prie pirmojo segmento, 4 ir 5 Nr. Nr. — prie antrojo ir t. t. 1 Nr. maždaug 1 mtr. atstu nuo kranto įkyla į žemę 2 kuoleliu taip, kad jie kyšotų iš žemės 15–20 cm. Baigiant 1 Nr. savo darbą, 2 ir 3 Nr. Nr. išneša vieną segmentą tokiu būdu, kad ožys būtų užpakalyje ir viršuje (br. 6), pristato dengmens galo „A“ skersainį „a“ prie kuolelių „k“ ir apverčia į upę segmentą. 3 Nr. nubėga pastatytu segmentu prie jo antro galo „A“ ir atsistoja kairioje jo pusėje, kol 4 ir 5 Nr. atneš antrą segmentą; tada 3 ir 4 Nr. Nr. pristato

antrojo segmento galą prie pirmojo ožio galo, o 5 Nr., 3 ir 4 Nr. Nr. padedamas, apverčia segmentą į upę, kaip tai buvo daroma su pirmuoju. Taip darbas tęsiasi, kol iki antrojo kranto tarpas bus mažesnis už segmento ilgumą. Tada permėtam paskutinis segmentas (be ožio); 1 Nr. jį perbėga, įkyla prie galutinio skersainių į žemę du kuoleliu ir pritvirtina dengmenį vielomis.

„Bezelerio takas“ labai patogus, kada upės profilis gerai žinomas, ypač keliantis per perkusus. Jis vaiztinas tik tada kada nėra sunkiųjų pabūklų, kaip artilerija, gurguolė ir kt.

Br. 5.

Leit. Sulcas.

Nesenai buvo aplankęs dėduką ir Juozelis. Bet pabuvęs pora dienų, ir vėl išvažiavo į miestą. Atsigavo dėdukiui širdis pamačius savo anuką, bandė dėduką net juokuoti. Bet kur tau: kiti metai — kiti lapai ir Juozelis jau nebetoks.

Dėdukas jaučia, kad Juozukas jį myli, gerbia, dėdukas supranta, kad anukas jau nebegali būti vis čia, kaime, su juo. Juozelis darbuojasi ieško mokslu ir darbo. Tačiau kažkas nebepaiso jau kaip pirma. Dėdukiui rodomi, kad jis jau niekam nebereikalingas ir skaudu jam ant širdies.

Aną dieną Juozelis, besikalbėdamas su dėduku, paklausė jo, kas jam reikalinga. Juozelis norėjo dėdukiui kokį gerą, reikalingą daiktą nupirkti.

Ką jau čia man, Juozeli, bepirksi. Pasenau, niekur nebeišeinu, niekam nėsu jau reikalingas, tai jau ir man man nieko nebereikia. Geriau taupyk sau, anukėli, pinigų gyvenime ne kartą prireiks.

Oynėsi dėdukas nenorįs jokios dovanos iš anuko, ir tiek. Bet Juozelis nenorėjo irgi nusileisti dėdukiui: jis būtinai turįs dėdukiui ką nors nupirkti.

Dėdukas, matydamas anuką taip užsispyrus, susimąstė. Ėmė galvoti, ką čia dabar jam iš anuko prašyti. Kiek pamąstęs nusišypsojo ir tarė:

— Na, kad jau taip nori ką nors man nupirkti tai nupirk pypkę; jau ta senoji visai nusvarius.

Juozelis išvažiavo žadėdamas dėdukiui būlina gražią pypkę prisiųsti. Tokią gražią, kaip tą senoji kad pirma buvo.

Dėdukas sėdi ant suolo, čiulpia savo pypkę ir mąsto. Pro langą žiūri į jį apsiniukę dangus, ir taip liūdna liūdna dėdukiui ant širdies. O debesys plaukia vienas paskui kitą, tokie niūrūs, tokie gūdūs, kad net skaudu daro dėdukiui. Ir lydėdamas juos akim, dėdukas kažką prisimina, apie kažką svajoja.

Tur būt, apie tą pypkę, kur jam žadėjo Juozukas.

Na ir prisiuntė Juozukas dėdukiui pypkę! Nupirpačia gražiąją, kokią tik rado. Naujintelaitę, visą blizgančią ir tokią ilgą ilgą — ilgesnę net už aną senąją

Iš mūsų santykių su latviais 1920 metais.

(G a l a s).

Tų pačių metų, rugsėjo 18 d. latvių steigiamasis seimas svarstė įneštą latgaliečių frakcijos interpeliaciją dėl Ilukštos srities lietuvių okupavimo.

Natvių užsienių ministeris Meierovičius atsakė, kad Lietuvos kariuomenės įsibrovimas į Ilukštos kraštą, esąs aiškinamas lietuvių latvių sienų ginčais. Jau prieš metus pradėtos derybos dėl sienų Paryžiuje ir t. t. Dorpate, Revelyje, Kaune ir Helsinkuose likusios be jokių pasekmių dėl priežasties Lietuvos nepriimtinių reikalavimų. Lietuva reikalauja ne tik Latgalijos ir Daugpilio, bet ir visos Latgalijos; (mano pabrūkta L. S.) tik dabar ji susiaurino tuos reikalavimus, vis dėlto pretenduodama į latvių apgyventą Ilukštos sritį ir Palangos kraštą. Latvija nusistačiusi etnografiniai tautiniai pagrindais, tuo tarpu kaip Lietuva atsisakanti siūsti į ginčijamus kraštus komisiją gyventojų tautiniai sudėčiai išaiškinti, atsakydama apskritai pripažinti tautinį principą iš gyventojų noro. Už tuo, Lietuvos valdžia nieko nepaisydama norinti prijungti prie Lietuvos katalikų tikybos latvius.

Latvių valdžia esanti pasiryžusi išspręsti ginčą trečiuoju teismu ir jau kreipėsi į D. Britanijos vyriausybę pasiimti ant savęs teisėjo rolę. D. Britanijos kol. Tallents'as, išdirbęs trečiųjų teismui konvenciją, tik tai Lietuvos vyriausybė dar tos konvencijos nesanti priėmusi. Latvių valdžia dėsianti pastangas ginčo išsprendimui pagreitinti ir labai nenorėtų imtis prievartos priemonių.

Dep. Paberz (latgal.) randa atsakymą patenkinančiu ir reiškia noro pasiekti Ilukštos krašto atvadavimo taikingu būdu, bet karingai pareiškia, jog Latvių kariuomenė yra pasirengusi ir ginklo pagalba tai atlikti.

Dep. Berzins (darbo part.) randa ministerio kalbą per daug diplomatiškai susilaikančią. Argi vyriausybė nematanti Lietuvą svetimoje, latviams priešingoje įtaikoje.

Vokiečiai ir lenkai, okupuodami Ilukštos kraštą esą įsitikinę, kad ten latviai sudaro gyventojų daugumą. Pasiūlo pereinamąją formulą, kurioje pripažįsta lietuvių

užimtas sritis priklausiančiomis Latvių valstybės, ir paveda vyriausybei padaryti galimus žygius, kad Lietuva priimtų trečiųjų teisumą, o atsisakymas priimti trečiųjų teisumą, laikyti nedraugingu aktu.

Dep. Menders (soc. dem.) užmeta ministeriui peraiškia lenkišką orientaciją, kurstančią lietuviuose nepasitikėjimą latviais. Vis dėl to soc. demokratai balsuotiesia už formulą, kad parodžius latvių bendrą mintį Ilukšto klausimu.

Meierovičius ginasi nuo lenkų orientacijos užmėntinėjimų.

Balsuojant, viršminėtoji, Berzino pasiūlyta formula St. Seimo vienbalsiai priimama.

1920. X. 10. Generolas Balodas, latvių vyr. kar. vadas panoro susitikti su mūsų K. A. ministru Kalkūnuose susitarti pasienio klausimais. K. A. ministeris, dėl įvykių lenkų fronte, pasimatyti su gen. Balidu negalėjo.

X. 12 latvių kariuomenės dalys, lietuviams besiginant nuo užpludusių Lietuvą lenkų, peržengė nustatytą demarkacijos liniją, užėmė Eglaitę po 112 (Vendono pulkas) ir visu ruožu pradėjo veržtis Kuršo sienos linkui.

Tos dienos niekad neužmirš lietuvių tauta, padėjusi geriausių savo sūnų galvas, atvaduodama tą pačią sritį iš bolševikų jungo.

Pagrobiant latviams Ilukštos sritį, mes netekome vieno nukauto ir 2 buvo sužeisti. Latvių pusėje — 2 kar. nukauti ir 3 sužeisti ir du dingo be žinios.

Taip atrodo faktų šviesoje ši netolimos praeities mūsų sugyvenimo istorija su „draugingais“ latviais viengėniais.

Nesenai spaudoje buvo pasklydusios, latvių spaudos atšaukiamos žinios, apie latvių sumanymą, progai pasitaikius, pagrobti Joniškį, Mažeikius ir Žagarę.

Atsiminus 1920 m. rudens įvykius, tas nesudaro mums naujienos. Mūsų vyriausybė turi būti pasiruošusi tinkamai reaguoti į tokius žygius.

Leit. Statkus.

O kandiklis! Ne, tokio kandiklio, tur būt, dar nieks nėra turėjęs:

Maža to — Juozukas prisiuntė dėduki ir naujoji mašna. Vadinasi, magaryčių. Temato dėdukas, kaip myli jį Juozelis.

Nauja pypkė su mašna guli dėduko troboje, ant jo stalo — ant to pat kur jis piaustydavo su Juozukų taboką. Mašna prikimšta perkamos tabokos — tokios kvapios, gardžios: tur būt gardesnės ir už cukrainius. Nagi dabar bus dėduki džiaugsmo!

Bet paties dėduko čia nėra. Kodel gi neateina jis atsiimti dovanos? Tur būt dar nieko nežino apie naują pypkę. Kur gi bus nuėjęs tas dėdukas?

O dėduko būta seklyčioje. Jau nusiaodo jam juoda grįčia. Nors senatveje pasilsės dėdukas ir pagyvens geresniame trobos gale.

Dėdukas guli. Minkštas jam paklotas patalėlis ir užkeltas aukštai — net ant pat stalo. Šalia dega dvi geltonos mirksinčios grabnyčios.

Vaje! Nagi dėdukas miręs! Pasivėlino anukas su dovana: užteko dėduki senos pypkės tos negražios netikusios.

Ir guli ramus pasenęs dėdukas savo grabelyje, nusišypojęs ir linksmas. Pro langą linksmi šviečia saulutė ir bučiuoja pasenusio netikusio dėduko nusišypojusį veidą.

O šalia, ant stalo, guli dėduko tokia pat pasenusi netikusi pypkė.

Kaip lavintis skaitymu.

(Tęsinys).

VII.

Istorijos dabar dirbamas ir pradedamojoje vidurinėje ir aukštesniojoje mokykloje visose klasėse. Taigi savamokslui, kuris nori sistemingai prisiruošti prie savarankiško skaitymo ir lavinimosi, teks nuo pat pradžios susidurti ir su istorija. Tačiau yra ir kitas, svarbesnis akstinas istorijai pažinti. Nesusipažinę su istorija turėtų tarp žmonių, lyg girioje, klaidžioti nesuprasdami nei vieno įstatymo kilimo, nei vieno papročio, nei visų žmonių susitarpio santykių išsivystymo. Nes nėra ne vieno žmonių darbo, kuris atsirastų staiga, praėjusių kartų neparuoštas. Ir visas žmonijos darbas tai istorija. Savo darbams semiamės medžiagos praeityje ir savo darbais sudarome medžiagą ateities kartoms, kurios naudosis mūsų piūtyrimu ir atatinkamai tobulins taisyms mūsų klaidas, vystys tą, kas mūsų darbuose atsiras jiems tinkamo. Taigi ir mes kuriame istorija ir patys turime tą istoriją pažinti.

Kuriuo keliu prie to pažinimo turime eiti? Čia kelias tas pats, kurį jau buvome nustatę kitoms mokslo šakoms: skaitymas ir savarankiškas istorijos tyrinėjimas iš tų senovės palikimų, kurių yra pilna Lietuvoje.

Nors pati tvarka, kurioje tenka istorija tyrinėti, mūsų mokyklų programų dar nėra galutinai nustatyta ir žymiai įvairuoja, tačiau tyrinėdami istoriją turime priimti šią tvarką, kuri vis dėlto kiek skiriasi nuo mokyklų priimtose tvarkos, bet kuri tiksliai viena gali skatinti šviesti į bendrą žmonijos istorijos pažinimą. Visų istorinių mokslų pamate turi būti susipažinimas su savo krašto istorija, nuo seniausių, neteisingai prieš istoriniais vadinamų laikų, iki dabarties. Toliau turi eiti susipažinimas su Europos naujausia iš višuramžių istorija, nes tie laikai yra Lietuvos istorijai ir mums artimesni, o todėl ir įdomesni. Po to tiksliai eina vadinamoji senovės istorija — Roma, Graikija ir Rytai. Savamokslui, kuris nori tiksliai, taip sakant, į istoriją įžengti, neperžengęs pirmųjų vidurinės mokyklos klasių, teks tiksliai gerai apsipažinti su savo krašto istorija, su Lietuvos idejomis.

Štaurus.

Skaidrus skaidrus vandenėlis
Semtas Nemunely,
Kur nuskendo jaunos dienos —
Meilės vainikėlis.

Trokšta širdis bernužėlio
Jojus į karužę
Dar sugrįžti Nemunėliu,
Pamylėt mergužę.

Nesugriautos priešo sienos
Styri pušinėly,
Kur nulaužtas kryžius vienas
Primen bernužėlj.

Neša bėngas Nemunėlis
Į bekraštę jūrą,
Kad negrįš jau bernužėlis —
Jausmas man išbūrė.

Iš mūsų tautosakos:

Kurtavėnų pasakos.

1. Apie užkeiktą karalaitį.

Prieš keliasdešimt metų vienam senam kareiviui, štarnavusiam rusų Mikalojaus I kariuomenėje 25 metus, prisapsnavusi kartą viena graži kunigaikštaitė, kuri buvusi užkeikta netoli Kauno, po senais kunigaikščio pilies griuvėsiais. Prašydama ją išgelbėti kunigaikštaitė sapne jam prižadėjusi už išgelbėjimą atiduoti visą kraštą — ir būti jo žmona. Ji pasakiusi kad norint ją pasiekti, reikią pereiti per septynias geležines duris.

Įsikasęs kelis sieksnius į žemę, pasakiusi ji rasi geležines duris. Jas atidarius, bus tuščias kambarys su mano tėvo šarvais. Atidaręs antras duris rasi du pririštu balsiu liūtu. Pro juos eik drąsiai: jie tau nieko nedarys. Už trečių durų rasi didelį paukštį, o už ketvirtų mano — krattį: auksą gintarus, šilkus. Į juos nežiūrėk, nesidomėk jais, kadangi jie yra užkeikti ir pažiūrėjęs į juos busi pats užkeiktas tuo se urvuose. Atidaręs penktas duris rasi balsų žaltį:

numesk jam obuolį, ir eik ramus — jis yra mano užkeiktas tėvas. Už šeštų durų rasi didelę baurią rupūžę. Per šilkinę skarelę ją pabučiuok, kadangi toji rupūžė yra mano piktoji motina pilies užkeikimo priežastis — kada ją pabučiuosi, ji atkerės visą pilį ir urvuose visi gyviai pavirs viršžmoniėmis. Ji tau duos auksinį raktą; su jo atkakinsi septintas duris ir ten ją rasi. Pabučiavęs, ant piršto užmausi aukso žiedą, kurį turėsi atsinešti su savim ir iš požemių ją išvesi. Su a kariu išeis ir visi užkerėti pilies gyventojai.

Kareivis, pabudęs rytą nuėjęs į valdžią, kad leistų kasti, bet toji nesulikus, ir jis negalėjęs išpildyti užkeiktos kunigaikštaitės prašymo. Antrą naktį kunigaikštaitė vėl prisapsnavusi bardama jį, kam klausęs valdžios leidimo ir pasakiusi, kad dabar ji prisapsnavusi tik po šimto metų irgi vienam senam kareiviui.

(Papasakojo man mano miręs tėvukas Jonas Butkus, prieš karą. Jis sakosi, jaunu būdamas girdėjęs tą pasaką nuo vieno seno elgėtos, užėjusio pas jį nakvoti).

2. Apie užkeiktą kariuomenę.

Prieš Velykas viena šeimininkė, ruošdama šventėms valgi, sugavusi savo seną gaidį ir norėjusi jį papiauti. Gaidys ištrūkęs iš jos ir nubėgęs tiesiog į vieną kalną, stovintį už sodžiaus. Šeimininkė ėmus jį vytis, bet gaidžiui pribėgus kalną, šis atsivėręs, ir gaidys jame dingęs. Kalne buvus matyti kariuomenę, jų arkliai, ginklai, ir šeimininkei nusigandus — vienas iš arčiau stovėjusių prakalbo žemai tiškai. Jis pasakęs, kad čia esą užkeikta kariuomenė, kuri laukianti ateinant tos valandos, kada jai

yra skirta išeiti prieš karalių ir atimti iš jo tą kraštą, o į jo vietą pastatyti kitą, kuris kalbėtų ne rusiškai bet žemai tiškai. Šeimininkė norėjusi paklausti, kuomet tas laikas ateis, bet išgirdusi tik „greit“, ir kalnas užsidaręs su visa kariuomene ir gaidžiu.

Kad šio atsitikimo neišgirstų rusų valdžią, senieji žmonės jai uždraudę apie tai plačiau kalbėti.

(Girdėjau 1908 m. nuo senutės, buvusios baudžiauninkės, Marės Dambrauskienės, mirusios 1915 m. Ji girdėjusi pasakojant prieš 20 m. vieną akininką, gyvenantį arti Dubysos).

Užrašė St. Butkus.

Pirmieji ginklai.

Senovėje, kada žmogaus protas dar tebebuvo visai neišlavintas, jis vieną težinojo kovą: kovą už būvį su ginklu — mediniu, akmeniniu rankose. To ginklo buvo dvejopas pašikimas: priešo puolimas ir gynimasis nuo jo puolimų. Taigi ir pačių ginklų dviejų būta rūšių: puolamųjų ir ginamųjų.

Puolamųjų ginklų pirmakščio žmogaus turėt^a trejopų: mušamų, duriamų ir mėtomų. Patsai pirmieji mušamo ginklo pavyzdys — paprastas akmuo arba tiesiog sugniaužtas kumštis. Paskui akmuo pamažėle buvo tobūlinamas, aštrinamas, kol gavo dabartinio kirvio pavidalą. Jei jis būdavo vartojamas be tam tikro koto, tai buvo daromas ilgesnis; tuo būdu atsirado kardus.

Duriamųjų ginklų istorijos būta prastesnės. Kur radęs aštrų akmenį, pirminis žmogus jį įsprausdavo į lazda — trumpesnę ar ilgesnę. Iš čia atsirado ietis ir kinžalas.

Kad galėtų kovoti iš tolo, žmogus pasinaudojo tam tikrų medžių šakų tamprumu ir lankstumu. Su įvairių kombinacijų pagalba atsiranda tuo būdu lankas, tamagaukas, bumerangas, arkanas, laso ir kiti mėtomieji ginklai.

Vienas patogiausių senoves kovos ginklų — tai lankas su vilyčia. Jis iš pradžių buvo daromas paprastai, sujungus du lanksčios lazdos galu virve. Kiek vėliau lanko lazda prededama dvigubai lenkti.

Vilyčios dažnai būdavo nuodijamos. Kad apsaugotų patsai nuo neatsargaus susižeidimo, žmogus pasidarė iš kailių ir odų tam tikrus krepšius — toms vilčioms laikyti. Malajaus safose tokie krepšiai buvo daromi iš bambuko.

Iečiai buvo nevienodi įvairiuose kraštuose. Taip, pvz., Australijos negrai darydavosi iečius labai ilgus — jų galus — panašius į varpas su kyšančias vietas, mis aštriais akmenimis. Afrikiečių ietys irgi ilgios, bet jų galuose įsprausti labai dideli, iš abiejų pusių aštrūs peiliai. Šaltųjų kraštų žmonės darydavosi ietis su geležiniais ar kauliniais galais.

Pietų Amerikos ir Naujosios Gvinejos žmonėms buvo pažįstamas vadinamasis vumerachas: trumpas, laibais ir apskritais galais ir išpūstu viduriu mėtiklis.

Pietų Amerikos gyventojai ir eskimosai naudojami vadinamuoju bola; yra tai keli maišeliai su akmenėliais ar geležgaliais; tie maišeliai esti pririšti prie ilgų virvių ir mėtomi tam tikru būdu į tolumą. Afrikoje vartojami ir vadinamieji diskai.

Paprasti vėzdai, 1/2 maždaug metro ilgumo, buvo įprasti atogrąžų vietose. Tų vėzdų tobūlesni pavyzdžiai — irklų, kirvių, vaisių, gyvulių galvų ir kitų pavidalų.

Šiaurės Amerikoje, Australijoje ir Okeanijoje peiliai ir kinžalai buvo daromi iš akmens, kaulų, ragų, straigių. Azijos kardą pasisaoino Afrikos gyventojai. Akmeniniai kovos kirviai ypač buvo išsiplatinę Australijoje ir Polinezijoje; šiaurės rytų Amerikoje jų yra net padarytų iš straigių. Medinių kirvių gimtinė — Australija, Naujoji Zelandija ir Kolumbija. Centrinėje Afrikoje, be to, vartojami ir tam tikri mėtomieji peiliai su keliais aštrumais.

Iš ginamųjų ginklų visų pirma pazymėtinus skydas. Jų ypačiai daug randama pas Afrikos žmones. Afrikos rytuose įprasti ilgi, kailiniai ir odiniai, centrinėje Afrikoje — labiau mediniai ir pintiniai skydai.

Tam tikrus odinius apsaugomus rūbus vartoja indėnai, malajai, o taipogi Centrinės Afrikos ir Kalifornijos žmonės; pintinius — N. Gvinejos malajai. Čy-kčai, alental ir šiaurės rytų Amerikos giminės vartoja rūbus, padarytus iš virbų. Kai kurie pirminiai žmonės nešiodavosi ir tam tikras, padarytas iš kaulų ar straigių antkrūtines.

Tačiau juo toliau, juo tobūlesni darėsi tie pirmieji ginklai, kol pagaliau neatsirado tų nepaprastų milžinų, kuriuos vartoja mūsų laikų žmonės. Bet ir dabar nesiliauja žmonės ieškoję vis geresnių ir geresnių kovos priemonių, užkariaudami ne tik sausumą ir maras, bet ir orą.

Y.

Ž I N I O S

Lietuvoje.

— **Litai.** Kauno izdinėj stovie ištisos eilės kaimiečių, norinčių mainyti auksinius pinigus į litus. Pasitaiko, kad paprastas kaimietis atneša net pusę kolinės aukso ir laukia, kol jam išmainys į litus. Kiti nesulaukdami eina keisti į privačius bankus. Kiti ateina su ryšuliais ostmarkių keisti į litus.

— **Nelaimingas atsitikimas.** Spalių 4 d. 10 v. dešinėje Nemuno pusėje, už Aleksoto tilto nuskeno su pavieniu vežimu Keisiutiečio pulko 5 kuopos kareivis Aleksas Žilinskas.

Kareivis vežė valdžios malkas ir, norėdamas pagirdyti arklius, įvažiavo į Nemuną. Vienas arklys įgruvo į gilia vjetą ir įtraukė antra arkli, vežimą ir kareivį.

Arklius ir vežimą porai, valandų praslinkus, rado bet kareivio kūnas nesurastas.

— **Lietuvos Universitetas.** Lietuvos Universiteto Taryba pakėlė garbės profesoriais: Karaliaučiaus prof. Albertą Bezenbergerį, prel. Mačiulį—Maironį ir prel. Aleks. Dambrauską—Jakšlą.

Universiteto humanitarinis fakultetas suteikė laipsnį honoris causa Jungtinių Valstybių universiteto prof. Benderiui už jo mokslo raštus apie Lietuvą.

Teol. filosofijos fakultetas davė vėne legendi (teisę skaityti) Šveicarijos piliečiui filosofijos d-rui Alfredui Senui, paskirdamas jį privat docentu graikų ir lotynų kalboms ir literatūroms.

Iš okupuotos Lietuvos.

— **Lenkų žandarų darbai.** Rugpiučio 16 d. naktį lenkų žandarai su didžiausiu triukšmu užpuolė Vaičiuliškio kaimo, Punsko val., gyventojų Vinco Savicko namus, Namuose viską iškrėtė, vaikščiodami po trobas šaudė; suėmė namų gyventojus ir jų senus tėvus, nors nieko ypatinda nerado. Visus išvarė į Suvalkų kalėjimą ir išlaikė savaitę, kol išmokėjo 100 tūkstančių markių pabaudos už vieną asmenį. Tėvus išlaikė dar savaitę, kol sumokėjo dar 200 000 lenkų markių.

Tame pačiame kaime 1921 m. gruodžio 3 d. gyventojų Miko Degučio namuose buvo padaryta krata, suimtas namų savininkas ir išvarytas į Suvalkų kalėjimą. Ten jį išlaikė daugiau kaip 3 mėnesius ir nuteisė 2 metams kalėti.

Iš neutralinės zonos.

— **Pasislėpė vargšai.** Neutralinėj zonoj ties Punksku, šia pus Kurzono linijos, kaimuose lenkų nustatyta ištisa eilė įvairių partizanų, vadinamų neutralinės zonos policija. Jie be tam tikro rašto, per šią liniją neleidžia pereiti į abi puses, net vietinių gyventojų ir sugavę ką pereinant, varo į Suvalkus ir ten uždeda kelių tūkstančių pinigine pabaudą. Atsitiko š. m. spalio 8 d. atvykus T. Sajungos delegatams į Punkską jiems nemalonus dalykas. Kaip tik tą pačią valandą minimoji policija atvarė Punkskan nuo Alksnėnų kaimo—jų stovyklos, sugautą merginą. Atvariusieji nuo savo vyriausiojo gavę žinot, kad čia yra komisi-

ja pametę ant rinkos merginą, spruko į užkampes ir vargšai pasislėpę nuo komisijos išbuvo iki vakarui.

Iš demarkacijos linijos

— **Demarkacijos linija.** Spalių 8 d. lenkų Z. B. K. gauja užpuolė mūsų sargybą ties Kužių kaimu, 4 kilm. į rytus nuo Giedraičių.

Susišaudyme mūsų eil. Simas Milašius buvo nu-kautas, o jo kūnas rastas ties Lauriniškių dvaru. Pusk. Antenas Bičkus, gyventojų žodžiais, esąs paimtas į nelaisvę ir nuvestas nežinia kur.

— **Lietuvių milicijos susirėmimas su lenkais.** Spalių 7 d. apie 6 val. lenkų kareiviai su partizanais, vadovaujant oficeriams, skaičiuje 70—80 apsupo Guronių kaimą (Leipolingės val.) ir susirėmė su stovinčiais kaime 20 lietuvių milicininkų. Miške stovėjo ištisa grandinė riagulerės lenkų kariuomenės.

Smarkus susirėmimas tęsėsi per pusvalandį. Nukauti 3 lietuvių milicininkai. Milicijos nuovados viršininko padėjėjas ir vienas milicininkas sužeisti. To kaimo gyventoją Visockį, paklausę pavardės, nusiųdė už klūono ir ten sušaudė. Vaišnoro dukteriai, durtuvu sužeidė galvą už nepasakymą, kur randas jos brolis.

Lenkų kareivių grandinė iš miško apšaudė kaimą kulkosvaidžiais; kaime, kova ėjo šautuvais ir rankinėmis granatomis. To kaimo deugelio namų išmušti langai, granatomis išgriautos krosnys, daiktai sudra-skyti.

Gyventojams padaryta daug nuostolių; apiplėšę po kokio pusvalandžio lenkai iš kaimo pasitraukė. Milicijos paėmė du arklius.

Lietuva ir užsieniai.

— **Narutavičius dėl Lietuvos.** Kelionėje į Tailandą, Lenkų užsienių reikalų ministeris Narutavičius priėmė Rygoje spaudos atstovus ir pasikalbėjime su jais pareiškęs, kad Lenkijos bendradarbiavimas su Pabaltijos valstybėmis yra davusios gerų rezultatų.

Ekonominių santykių tarp Lenkijos ir Pabaltijos valstybių atgaivinimui trukdą, Lietuvos užsipyrimas, bet Lenkija tikinti, kad su laiku Lenkų santykiai su Lietuva pagerės.

— **Rytų Trakijos evakuacija.** Rytų Trakijoje yra 9 Santarvės Komisijos ir apie 8 kariuomenės batalionai Graikų evakuacijai prižiūrėti. Didžiausias evakuacijos kėblumas esąs tas, kad Graikų krikščionys nori tuojau apleisti Trakiją. Kol pasibaigs Graikų kariuomenės evakuacija, jų negalės evakuoti. Santarvės komisijos stengiasi nuraminti gyventojus.

— **Indai.** Turkų laimėjimas M. Azijoje daug pakeisias Indų politiką. Graikų nepasisekimas labai sumazines Anglų prestižą Indijoje; Turkams laimėjus jie jaučiasi patys nugalėtojais ir pradeda statyti Indų valdžiai savo reikalavimų, grąsindami Angli-

Jai, jei ji prieštarautų Turkų rimtiems reikalavimams Indijoje galima laukti svarbių įvykių. Visi indai yra vienodai nusistatę, kad Anglų svarbiausias uždavinys yra palaikyti draugingus santykius su mahometonais; tai gelėsia įvykti tik draugingai su Turkais gyvenant. Indai nežiūri, ar turkų reikalavimai teisingi ar protingi; jų tikinti ir ginčytis su jais šiuo kart negalima, jų visuomenė dabar nerami. Sikhs (mahometonų tikybos fanatikas) ir Indų nebendradarbių partija tik laukia progos, kada galėtų išnaudoti padėtį.

U ž s i e n i a i.

— **Lloyd Georg'as atsistatydino.** Politinis krizis Angluose išspręstas, nes unioninkų partijos savo posėdy dauguma balsų nusistatę prieš koaliciją. Klausimas dėl Chamberlano pasitikėjimo, posėdyje nebuvo pakeltas, ir todėl jis buvęs priverstas atsistatydinti. Jo atsistatydinimas tiesioginiai liečia ir Lloyd George'ą, tad nutarta, visam kabinetui atsistatydinti.

Lloyd George'o atsistatydinimą Anglų karalius priėmė. Ministeriu pirmininku esąs paskirtas Bonar Law.

— **Tvirtinasi.** Sovietų kariuomenės inžinerijos departamentas stato naują militarinę uztvarą ties Oranienbaumu ir taisy Krasnos Oorkos tvirtoves. Tikslas — padaryti Petrapilį ir Kronštata neprieinamu.

— **Grįžta vrangelininkai.** Sąryšy su padaryta tarp užsienių reikalų ministerio Nanseno sutartimi dėl reevakuacijos, grįžta į Rusiją vrangelininkai. Viso turi grįžti apie 20.000 žmonių su šeimynomis.

— **Graikai evakuojasi.** Mudaniją Graikai jau evakuavo. Silivri atidavė Italams, Kirk Kilsise ir Lule Burgą irgi baigia evakuoti. Graikų kariuomenės vyriausybė įsakiusi 15.000 M. Azijos tremtiniams evakuoti Marmuro marių salą. Vyriausybė suteiksianti jiems transportą.

— **Vokiečiai išleis naujus pinigus.** Vokiečių valstybės kabinetas ruošias įstatymo projektą nuolatinės vertės aukso banknotams išleisti, už kuriuos krašto viduje būtų mokama tiek pat, kiek mokama už dolerį.

Sporto kronika.

Talinas — Lietuva.

Š. m. spalio 10-11 d. įvykusios mūsų L. F. L. S. su Estų fut. k. da futbolo rungtynės be galo sudomino Kauno publiką. Dar prieš žaidimą Stadiono aikštėje susirinko gausiai žmonių, pesčių ir važiuotų.

Aikštė tam tyčia išlyginta ir atnaujinta. Tokio gyvo žaidimo Kaune dar nebuvo ligi šiol matyti. Estų komanda darė labai gero įspūdžio. Žaidėjai — gerai parinkti, treniruoti šaltakraujai. Jų vartininkas atrodė visai neturįs gyvumo. Bet kur reiklant taip vikriai žaidė, jog susilaukdavo gausių ovacijų. Pirmos dienos rezultatai 7:1 Estų naudai.

Ten pat aikštėje buvo paskelbtos ir rytojaus dienos (X-II) revanšo rungtynės.

Antrą dieną publikos beveik nė kiek nesumažėjo. Šios rungtynės buvo dar gyvesnės už pirmas. Mūsų futbolininkai čia aiškiai parodė ko jie verti. Žaidimas užsibaigė 0:0; iš žaidėjų reikalinga išskirti Rozmą, Bulotą, Dineiką ir leit. Darių. Šiame žaidime jo atmušti keli, 3-4 mtr. nuo vartų, smūgai buvo sutikti garsiu delnų plojimu. Estai, negavę įmušti nė vieno golo, į žaidimo pabaigą pradėjo karščiuotis, tuo tarpu mūsų škieiai, gavę gerą pamoką per praėjusį žaidimą, žaidė labai vikriai. Žaidimasėjo daugiau prie Estų, negu prie mūsų vartų.

Ypačiai gyvas buvo žaidimas pabaigoje, kada viena ir antra komanda stengėsi iš paskutiniųjų pagerinti rezultatus, bet be pasekmių.

Žaidimas publikai garsiai plojant, pasibaigė 0:0. Nežiūrint mūsų sporto daug blogesnių sąlygų, negu latvių ir estų, kur sporto organizacijos valdžios subsiduojamos, mūsų sportininkų padėto, trūso ir darbo rezultatai čia aiškiai pasireiškė.

Ltn. Statkus.

Futbolo rungtynės tarp L. F. L. S. futbolo komandos ir Lietuvos Šaulių Sąjungos rinktinės komandos.

Spalio 15 d. po pietų įvyko futbolo rungtynės tarp L. F. L. S. I futbolo komandos ir Lietuv

Šaulių Sąjungos rinktinės komandos.

Šaulių rinktinėje komandoje buvo surinkti geriausi futbolininkai šauliai, kuriems vis dėlto toli gražu iki L. F. L. S. prityrusių ir turėjusių progos matyti užsienių futbolininkų, Šaulių pusėje nors matėsi gerų vikrių futbolininkų, bet technikos atžvilgiu daug ko jiems trūksta. Rungėsi kuone visą laiką pas šaulių vartus. Nepasisekimas pradėjo lydėti šaulius nuo pat pradžios. Prasidėjus rungtynėms neuzilgo įvaro vieną golą ir po jo visą eilę; pirmoje pusėje 5:0 ir antroje 4:1. Antroji rungtynių pusė šauliams kiek laimingesnė, vieną golą duoda priešininkui ir vienu patys mažiau, čia pasirodė kiek ir iš geresnės pusės.

Rungtynės baigėsi rezultatu L. F. L. S. naudai 9:1.

St. Butkus.

Futbolo rungtynės.

Spalio 22 d. po pietų ažuolyne įvyko futbolo rungtynės tarp L. F. L. Sąjungos ir Kauno Sporto (vokiečių) Klubo.

Patijus, žaisti buvo bloga, slidu ir dažnai žaidėjai griūdavo.

Pirmoje rungtynių pusėje L. F. L. S. duoda pabaudą K. S. K. ir įmuša jiems į vartus. Tuojuo po šio, lyg atsilygindami, K. S. K. duoda pabaudą L. F. L. Sąjungai, bet šių vartininkas spėja sučiupti sviedinį ir išmeta lauk. Klubo žaidėjai neatsitraukdami, nuo priešų vartų, veikiai įmuša vieną golą L. F. L. S., ir tuo būdu pirmoji rungtynių pusė baigiasi lygiomis.

Antroji rungtynių pusė kiek įvairesnė. L. F. L. S. įmuša klubui du golu, šie jiems vieną, prieš pabaigą antrą, dėl kurio kilo žaidėjų tarpe nesusipratimas. Sąjunga nenorėjo pripažinti klubui šio golo, laikydama jį netikru, klubas nenorėjo nusileisti ir protestuodamas išėjo iš žaidimo, nebaigęs jo.

St. Butkus.

Kareivio Eimučio paminklo fondas.

Anksčiau paskelbta 36.754 auks. 80 sk.

9 pėst. pulkas: 3 kulk. kuopa. Kap. Umbrazas 180 auks.; V. lelt. Veleckis 50 a.; po 30 a. v. p. Gendvilis, Venckus, gr. Barauskas; po 25 a. j. p. Kvuselis, Repšys; po 20 a. j. p. Jurkšaitis, gr. Skrupskas, eil. Dautartas, Petkus, Karpčius, Šerpetauskas, Bubliauskas, Gatauskas, Makrickas, Petrikas, Baras, Kavaliauskas, Žutautas, Kilna, Baltrūnas, Birbilas, Baužys, Žaltauskas, Ubis, Jučus, Talutis, Memenas, Pivoras, Dunskas, Krapikas, Ambrazas, Tvoskus, Šukutis, Čepauskas, Šaulys, Peteris, Karpavičius, Vainauskas; eil. Lukuskas 18 a.; po 10 a. j. p. Juraitis, gr. Žilė, Slavinskas, Viskantas, eil. Račkus, Krištapaitis, Brazas, Idas, Markvartas, Julelis, Vaičiūnas, Kvaratėjus, Vasiliauskas, Jagelavičius, Kavas, Matulevičius, Zakas, Leniovas, Venckūnas, Beinoras; eil. Vičiūnas 12 a.; po 5 a. eil. Urba, Radveikis, Legatavičius, Simonavičius, Lukošaitis, Grigaitis, Sklizmantas, Vaitkaitis, Vaitkevičius.

Viso 1.275 auks.

Ūkio kuopa. J. p. Žvingela 180 a.; po 120 a. eil. Polieskis, Malkus; eil. Straigis 80 a.; po 50 a; j. p. Bukis, Kaulėikis, v. p. Paulukonis, Paulas, eil. Šarkanas, Piečius, Klasas; po 40 a. eil. Vilutis, Mažila, Baeras; po 30 a. j. p. Gylys, Adomavičius, eil. Klevinas, Ramanauskas; po 25 a. j. p. Mažutavičius, eil. Misiūgas; po 20 a. v. p. Venslovavičius, Beranauškas, j. p. Baltrūnas, eil. Beinoravičius, Blacheras, Šliukaitis, Gudinskas, Klasas, Vaitkinas, Korkuzas, Smolovičius, Bermonas, Narbutas, Galinovas, Janauskas, Gorodeckas, Triškis, Maigis, Lamanauškas, Palianckas, Peleckis, Trepkevičius, Šilčionkas, Rastauskas, Mikšta, Gakas, Fomovas, Savickas, Rimkūnas, Šmukleris, Liauksminas, Pelenis, Petrailis, Bruzgulis, Stačkus, Mažeika, Guđonis, Epšteinas, Puzinas, Pečiūra, Gasparavičius, Černikovas, Žvinklys, Zavė, Levinas, Pağrunda, Žilinskas, Žemaitis, Kryksčiūnas, Balčiūnas, Velbasis, Gečas, Chainas, Solominas, Baužys, Aukštakalnis, Rimas, Stačinskas, Jurėnas, Kloštaitis, Povilionis, Avizius, Butkus, Mazarkevičius, Ežerinskas, Grinas, Krušauskas, Janavičius, Jūrpalis, Pazukas, Orvidas, Kulnys, Žemaitiškis, Didelis; eil. Burneika 15 a.; po 10 a. j. p. Austinaitis, eil. Jakubauskas, Žvirblis, Mickus, Beinoravičius, Meškauskas, Stančius, Žiužnys, Palianskas, Skersis, Vitkus, Andrijauskas, Legus, Bratkus, Poška, Prensčūnas, Musteikis, Tamutis, Lukšas.

Viso 2.825 auks.

Iš viso 40.854 auks. 80 sk.

Redakcijos atsakymai.

A. Šlėvei. Veterinarijos ir sanitarijos puskarininkiai skaitomi specialistai ir tarnauja kaip toki.

J. Mencaii. Tuo tarpu negalėsite.

J. Pečkaičiui. Skaitysis šeši mėn.

J. Puišiui. Kreiptis reikia į vietos rekvizicijos komisiją.

K. Ribonui. Išsivaduoti negalėsite vesti irgi ne. Pašto ženkle jūsų laiške neradom todėl atsakome laikraštėje.

Aleknai. Nejskaitoma.

Mikšai. 1. Galėsite gauti, jei valščius išduos Būdyką apie jūsų šeimos neturtingumą. 2. Gauna tik puskarininkų žmonos. 3. Nesuprantame kuriuo būdu jus mobilizavo. Tur būt kaipo inteligentą. Mobilizuoti paleidžiami, kada yra paskelbta demobilizacija arba šiaip koks parėdymas. Pastarieji tarnauja nustatytą laiką.

Sidabriui. Jei jums nėra pritaikinas š.m. įsak. Kariuom. 211 nr. — reikės atitarnauti skyriamą specialim dalims laiką.

P. Abromavičiui. Pašalpa gauti negalėsite. Del skundos paaiškinti jums nieko negalime nežinodami kuriomis sąlygomis gyvenote tame dvare kiek ten buvo žemės ir t. t.

J. p. J. Mekuškai. 1. Žemės duodama tik atitarnavus savo laiką Kariuomenėje. 2. Sunku bus išieškoti. 3. Reikės tarnauti nust. spec. dalims laiką. 4. Negalime atsakyti nežinodami šeimos sudėties ir jos narių amžiaus.

A. Klengai. Tai paaiškins jums vietos Ž. Ū. Tvarkytojas.

S. Lazauskiui. 1. Reikia kreiptis į artimiausią notarą. 2. Reikia dalių vadų sutikimo. 3. Bus paleidžiamai bus parėdymas. 4. Tuo tarpu negirdėti.

Mūsų pinigai — litai garantuoti auksu ir doleriais del to jie oastovus ir brangūs. Litų kursas niekumet nenukris ir mūsų šalies ekonominė padėtis eis geryn, jei mes būsim taupūs, bet be reikalo pinigų nevalksime kišenėse.

Lietuvos Koperatyvų Bankas tiksliausia sunaudojė pinigus šalies ūkio ir kultūros reikalams, delto patartume atieikamus litus laikyti tik.

LIETUVOS KOPERATYVŲ BANKE.

Kaunas Laisvės Alėja 43.

ir skyriuse: Šiauliai (D. g-ve 24) Vilkaviškis (Mariampoles g-ve 24) Panevėžys (Turgaviete), Vieksniuose ir kit.

Už indėlius Bankas moka.

Kiekvienam pareikalavimui (beg. s-ta) 3 % pusei metų 5 %

Nuo pusės metų iki metų 6 1/4 %

Nuo metų iki 2 metų 7 1/2 %

virš. 2 metų 8 1/2 %

Bankas visumet keičia markes į litus ir litus į markes ir atlieka visas kitas bankines operacijas kaip tai: pinigų perlaidas, akredityvai, inkaso ir t. t.

Lietuvos gynėjau - kareivi!

Jei nori žinoti kaip gyvena tavo broliai - seserys tautiečiai, atsiskyre nuo tavo dabar ginamos jų gimtosios šalies Lietuvos, tai prašyk savo giminių arba pažįstamų, kad tau užsakytų savaitinį laikraštį

„Išeivių Drauga“

kurį leidžia

Britanijos lietuvių kat. darbininkų sąjunga

ir iš kurio tu sužinosi kaip gyvena tavo tautiečiai Škotijoje ir visose Didžiojoje Britanijoje (Anglijoje).

Draugiškas sveikinimas Lietuvos kareiviams nuo

„Išeivių Drauga“,
281 Eglinton str.,
Glasgow, S. S.,
Scotland.

K A R I A I!

Prašykite savo Amerikos giminių ir pažįstamų, kad išrašytų jums vienintelį Amerikos lietuvių iliustruotą žurnalą

„V Y T I“.

„VYTI“ leidžia Amerikos Lietuvių Katalikų Jaunimo Sąjunga — Lietuvos Vyčiai.

„VYTYJE“ kaip veidrodyje, atspindi Amerikos lietuvių jaunimo gyvenimą ir darbai.

„VYTYJE“ telpa įžymiausių rašytojų, gyvenančių Lietuvoje ir Amerikoje, raštai.

„VYTIS“, eina du kartu mėnesyje. Prenumerata metams į Lietuvą tikrai 4 doleriai.

Pažiūrėti vieną numerį siunčiame dovanai.

„V Y T I S“

4736 So. Wood St., Chicago, Ill.
U. S. of America.

KASTANTAS N O R K U S

Amerikos Valdžios Laivyno UNITED STATES LINES

GENERALINIS ATSTOVAS LIETUVAI

GABENA KELEIVIUS Į AMERIKĄ || KAUNAS, Laisvės al. 9 Nr.

Leidžia Kr. A. M. Karo Mokslo Skyrius.

Lietuvos Valstybės spaustuvė. Kaunas, Totorių gatvė Nr. 14.